

Kulturdepartementet
Postboks 8030 Dep
0030 OSLO

Dato: 10.11.2014

Vår ref: 14/5738 - 5 MAS (14/31900)

Deres ref:

Staten og Den norske kirke - et tydelig skille. Høringsvar fra Oslo biskop

Innledning

Oslo biskop takker for muligheten for å avgi synspunkter på Kulturdepartementets høringsnotat Staten og Den norske kirke – et tydelig skille, og verdsetter dokumentets forslag til hvordan Den norske kirkes uavhengige stilling skal utformes. Det henvises her til uttalelsen fra Oslo bispedømmeråd. Samtidig ønsker Oslo biskop å gi en særskilt kommentar til enkelte punkter i høringsnotatet.

Kirkelov – rammelov?

Departementet har i sitt høringsnotat ikke fulgt opp Kirkemøtets ønske om at nåværende kirkelov erstattes av en kortfattet rammelov i denne omgang. Departementet er tydelig på at det her er nødvending med en skrittvis utvikling av kirkeordningen ved at denne første *fase 1* skal følges opp av en *fase 2*. Departementet varsler at i fase 2 vil det komme mer omfattende endringer i lovgivningen for kirken. Dette vil bli tatt opp i sammenheng med utarbeidelsen av en helhetlig lov om tros- og livssynssamfunn og at Den norske kirke fortsatt «vil være en særlovregulert størrelse der de kirkelige organenes rettslige handleevne vil være fastlagt og avgrenset i loven» (s. 19). Departementet understreker samtidig at det er lagt vekt på at «de foreslåtte endringene skal åpne for en videre utvikling mot rammelovgivning for Den norske kirke, der færre bestemmelser om kirkens organisering, kirkelig myndighetsutøvelse og rettslig handleevne fastsettes i statens lovgivning om kirken» (s. 19).

Oslo biskop mener at en slik varslet rammelov for Den norske kirke bør være langt mindre omfattende enn den kirkelov som nå revideres. Her bør kun enkelte sentrale momenter slås fast, som f.eks. at Den norske kirke skal være en landsdekkende folkekirke med eget bekjennelsesgrunnlag og dåpen som medlemskriterium. Det meste av Den norske kirkes organisering og virke bør overlates til Kirkemøtet å bestemme. Om en slik rammelov kan tilpasses inn i en ny samlet lov om tros- og livssynssamfunn eller gis som en egen rammelov spiller mindre rolle.

Rettssubjekt, sokn og nasjonalkirke

Det vises til høringsuttalelse fra Oslo bispedømmeråd. Oslo biskop ser også det problematiske i departementets forslag til ny KL § 2 med dets doble betydning av begrepet «Den norske kirke» som betegnelse på både trossamfunnet og rettssubjektet, og støtter KR's forslag til utvidet tekst i KL § 2, men stiller spørsmål om KR's fjerde ledd er formulert godt nok ut fra intensjonen om å ivareta soknets selvstendighet. Her synes

soknets myndighet beskyttet mot inngrep bare på de områder der soknets organer er tillagt oppgaver i lov eller i medhold av lov. Det er snarere Kirkemøtets inngrep overfor soknet som trenger lovhjemmel, dvs at det kun er der det er nedfelt i lov eller i medhold av lov at Kirkemøtet kan gripe inn i soknets organer. Jeg støtter derfor Oslo bispedømmeråd som foreslår følgende endring i KR's forslag, fjerde ledd:

Den norske kirkes nasjonale og regionale organer kan ikke gripe inn i soknets virksomhet der dette ikke er bestemt i lov eller i medhold av lov.

Kirkemøtet, Kirkerådet og tilsetting av biskoper

Nåværende kirkelov § 25 femte ledd omhandler tilsetting av biskoper:

Kirkerådet tilsetter biskoper etter forskrift om framgangsmåten fastsatt av Kirkemøtet.

Departementet høringsnotat forutsetter at dette videreføres. Det er imidlertid viktig å påpeke at bispetjenesten er en selvstendig tjeneste i forhold til de valgte, synodale organer i vår kirke, og er forankret i vigslingsliturgien og tjenesteordningen for biskoper. Bispemøtet er også en selvstendig institusjon i forhold til de nevnte valgte organer. Med de omlegginger som nå skjer, kan en stille spørsmål ved om Kirkerådet er det rette organ for tilsetting, eller om det bør opprettes et eget tilsettingsorgan. Dette spørsmål krever imidlertid videre og bredere avklaring. Jeg ønsker derfor å ta ut dette leddet fra KL § 25 og i stedet ta inn følgende i KL § 24:

Kirkemøtet vedtar ordning for tilsetting av biskoper.

Prestetjenesten - og feltprestene

Flere bestemmelser i KL bygger på den grunnleggende forutsetningen at det skal være prestatjeneste i hvert sokn, men det er ikke uttrykkelig lovfestet. Nå mener departementet at det kan være hensiktsmessig at dette gjøres i en ny bestemmelse i KL § 2. Dessuten foreslås lovfesting av prestatjenestens uavhengighet i KL § 34 annet ledd.

Jeg anser at den nye bestemmelsen i KL § 2 i den nåværende fasen kan synes å være en viktig symbolsak å støtte, selv om det kan synes som en selvfølgelighet.

Prinsipielt skulle det vel være opp til Kirkemøtet å vedta ordninger for prestens uavhengighet, men formuleringene som departementet foreslår i KL § 34 er av en så selvsagt karakter at den ikke kan sies å gripe utilbørlig inn i indrekirkelige anliggender. Jeg støtter derfor også dette.

Det er på sin plass å peke at Feltprosten – som ikke er formell høringsinstans - har avgitt en uttalelse som det anmodes om blir behandlet som en del av høringen. Oslo biskop har tilsynsansvar for Feltprestkorpsen og vil peke på at Feltprostens uttalelse omhandler forhold som er av både direkte, sentral og prinsipiell betydning for feltpresttjenesten. Feltprestene vil fortsatt være statlige tjenestemenn etter endringene. Det prinsipielle spørsmålet vil være hvorvidt det nye rettssubjektet også gis myndighet til å regulere den gjenværende del av statlig prestatjeneste. I dag er feltpresttjenesten regulert gjennom kongelig resolusjon av 22. oktober 1954. I tillegg gjelder Tjenesteordning for menighetsprester, i samsvar med tjenesteordningens § 1 også feltprester «så langt den passer». Feltprosten vil fremholde behovet for at feltpresttjenesten fortsatt får fastsatt sin tjenesteordning ved kongelig resolusjon. I tråd med gjeldende praksis er dette ikke til hinder for at feltprester tilhørende Den norske kirke samtidig også blir omfattet av en eventuell ny tjenesteordning for prester i Den norske kirke «så langt den passer», i samsvar med formulering i någjeldende Tjenesteordning for menighetsprester § 1. Begrunnelsen for dette er at feltpresttjenesten er forankret i trossamfunn. Det trossamfunn feltpresten tilhører må således ha anledning til å fastsette nødvendige krav til utøvelsen av den geistlige tjeneste i trossamfunnet. Dette dreier seg om forhold

knyttet til ordinasjon, tilsyn og krav til utøvelsen av den geistlige tjeneste. Biskopen støtter Feltprosten som forutsetter at overføringen av ansvaret for tjenesteordning for prester til eget rettssubjekt utenfor staten ikke innskrenker muligheten for at tjenesteordning for feltprester fastsettes ved kongelig resolusjon.

Klagenemd

Det kan reises spørsmål om ikke en klagenemd for Den norske kirke like godt kunne vært regulert av Kirkemøtet i stedet for Stortinget. I tråd med det som jeg ovenfor har sagt om bispetjenesten, er det imidlertid viktig for meg å påpeke at dersom departementets forslag til ny KL § 27 Den norske kirkes klagenemd skulle bli vedtatt, må pkt. c om oppsigelse, suspensjon og avskjed av biskop bli tatt ut. Vedtak om dette må i stedet tas av det organ som tilsetter biskop.

Med vennlig hilsen

Ole Chr. M. Kvarme
biskop

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur.

Mottakere:
Kulturdepartementet

Postboks 8030
Dep

0030
OSLO